

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів

дослідження Анфілова Дмитра Юрійовича

на тему «Забезпечення сталого розвитку міст України»

представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії

за спеціальністю 051 Економіка

1. Актуальність теми дослідження.

Сталий розвиток міст в Україні набуває особливої ваги в умовах системної трансформації, викликаній не лише глобальними трендами урбанізації та зміни клімату, а й драматичними наслідками повномасштабного російського вторгнення на територію України. Війна спричинила масштабні руйнування міської інфраструктури, масове переміщення населення, порушення доступу до базових послуг та зростання соціально-економічної вразливості громад. У цих умовах формування стратегії сталого розвитку українських міст перетворюється з опціонального напрямку на критичну передумову відновлення, безпеки та стійкості територій. Одночасно із необхідністю поствоєнної відбудови Україна активно адаптується до європейських інтеграційних стандартів, зокрема «Європейського зеленого курсу» (European Green Deal), який задає орієнтири на кліматичну нейтральність, інклюзивність та ресурсну ефективність. Також країна зобов'язалась впроваджувати Цілі сталого розвитку ООН та принципи ESG (Environmental, Social, Governance), які вже формують нову управлінську культуру у сфері урбаністичного планування, інвестицій та суспільного діалогу. У цьому контексті саме міста стають осередками стійкості, інновацій і гуманітарної адаптації. Вони потребують не лише фізичної відбудови, але й переосмислення моделей розвитку, орієнтованих на інтеграцію цифрових технологій, екологічної безпеки, соціальної справедливості та демократичного врядування. Цифрові рішення дають змогу не лише модернізувати сервіси, але й забезпечити моніторинг ефективності рішень, прозорість витрат, залучення громад до відбудови.

Таким чином, дослідження сталого розвитку міст України – це науково значимий і стратегічно необхідний напрям, що поєднує виклики безпеки, екології, управління та відновлення людського потенціалу. Це все свідчить про актуальність наукового напрямку дослідження Анфілова Дмитра Юрійовича на тему «Забезпечення сталого розвитку міст України».

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами.

Дослідження є складовою науково-дослідної теми кафедри управління та бізнес-адміністрування Факультету податкової справи, обліку та аудиту Державного податкового університету на тему «Підприємництво в епоху

глобальних трансформацій: виклики та перспективи розвитку» (державний реєстраційний номер №0119U000718) (довідка від 13.05.2024).

3. Особистий внесок дисертанта. Дисертація є самостійною завершеною науковою роботою, підготовленою шляхом особистого дослідження наукової монографічної та періодичної літератури, зарубіжного досвіду, а також практики впровадження принципів сталого розвитку міст в Україні. Викладені в дисертації наукові положення, висновки і рекомендації, що виносяться на захист, одержані автором самостійно. Ідеї та розробки співавторів у дисертації не використані.

4. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій забезпечується комплексним застосуванням сучасних методичних підходів, системним аналізом теоретичних джерел, емпіричними даними та практичними спостереженнями щодо особливостей сталого розвитку міських територій України. Науково-теоретичну базу дослідження склали праці провідних вітчизняних та зарубіжних дослідників у сфері урбаністики, сталого розвитку, муніципального управління, просторового планування та екологічної модернізації міст. Використані у дослідженні статистичні дані Державної служби статистики України, профільних міністерств, а також міжнародних організацій, зокрема UN-Habitat, OECD, Європейської економічної комісії ООН. Науково-теоретичне підґрунтя для написання дисертаційної роботи сформували праці багатьох науковців, про що свідчить список використаних при підготовці дисертації джерел.

Результати дослідження спираються на міждисциплінарний підхід, який поєднує кількісні методи оцінювання (індексний аналіз, групування за критеріями ESG, компаративні матриці) з якісними методами (контент-аналіз стратегій розвитку міст, інтерв'ю з експертами, аналіз кейсів українських громад). Обґрунтованість висновків посилено за рахунок багатокомпонентної верифікації: кожне аналітичне положення пройшло апробацію через практичні приклади муніципального управління, з урахуванням сучасних викликів. Таким чином, наукова новизна та практична цінність дисертаційної роботи підтверджуються не лише широтою залучених джерел, а й узгодженістю концептуальної моделі зі світовими підходами до сталого розвитку урбанізованих територій, що забезпечує належний рівень достовірності та валідності результатів дослідження.

5. Наукова новизна одержаних результатів полягає в розробці нових підходів до стратегічного управління сталим розвитком міст України, що поєднують цифрові інновації, соціальну орієнтованість та екологічну стійкість:

удосконалено:

- визначення поняття «сталий розвиток міста» як збалансованого і безперервного процесу трансформації міського середовища, що забезпечує економічну ефективність, соціальну інклюзію та екологічну стійкість, базується на інноваціях, прозорому управлінні й активній участі громади та спрямований на підвищення якості життя нинішніх і майбутніх поколінь з урахуванням глобальних викликів і локальних особливостей. Ця дефініція, на відміну від існуючих, гармонійно поєднує класичні компоненти сталого розвитку, виділяє

ключові інструменти його досягнення та підкреслює практичну спрямованість на підвищення якості життя та реагування на сучасні виклики;

- науково-методичний підхід до оцінювання сталого розвитку міст шляхом розробки інтегрального індексу, який, на відміну від існуючих, враховує прогрес соціально-економічного розвитку та доповнює традиційні показники за рахунок включення локальних, інклюзивних індикаторів, а також показників ролі громадськості та участі бізнесу. Запропонований індекс дозволяє здійснювати більш об'єктивну та всебічну оцінку стану та динаміки сталого розвитку міських територій, враховуючи не лише кількісні, а й якісні аспекти взаємодії ключових стейкхолдерів;

- основні принципи сталого розвитку міст шляхом включення урбаністичної мобільності як окремого фундаментального принципу, що відображає її критичну роль у забезпеченні екологічної рівноваги, економічної ефективності та соціальної справедливості та уточнено функціональні складові сталого розвитку міст за рахунок доповнення їх такими аспектами, як «інноваційні технології та цифровізація», «міське планування й адаптація до змін клімату», що відображає сучасні виклики та інструменти реалізації цілей сталого розвитку. Це забезпечує більш повне та комплексне розуміння архітектури сталого міського розвитку;

- практико-орієнтований підхід до визначення рівня урбанізації за модифікованою формулою з урахуванням закону Ципфа (Zipf), який враховує кількісні показники населення й індекси сталого розвитку міста, включно із екологічним і соціальним індексами. Такий підхід сприяє виявленню сильних і слабких сторін урбаністичного розвитку, а також може використовуватися для порівняння рівня урбанізації між регіонами та створення рейтингів для міського планування й управління;

набуло подальшого розвитку:

- концептуальні засади сталого розвитку міст як джерелоутворюючого чинника глобальних Цілей сталого розвитку на основі доведення факту, що саме на локальному рівні відбувається безпосередня взаємодія з громадянами та реалізація практичних заходів для забезпечення стійкості територій, що підсилює роль міст як ключових суб'єктів у глобальному порядку сталості. Це поглиблює розуміння взаємозв'язку між глобальними цілями та їх імплементацією на локальному рівні;

- концепція екзобайтної економіки як нової фази інформаційно-мережевої еволюції міст в частині дослідження її взаємозв'язку зі сталим розвитком та обґрунтовано її трансформаційний потенціал у міському управлінні від реактивного до предиктивного, що забезпечує оптимізацію ресурсів, підвищення ефективності інфраструктури та створення інформаційної цінності, де дані стають новою формою капіталу;

- обґрунтування вирішальної ролі громадського та бізнес-секторів у досягненні довгострокового збалансованого зростання міст завдяки поглибленню розуміння синергії між цими секторами, що проявляється у спільних ініціативах та державно-приватному партнерстві (ДПП), як критично важливого чинника для успішної реалізації масштабних міських проектів та просування глобального порядку денного сталого розвитку;

- рекомендації щодо впровадження інноваційних систем міської мобільності на прикладі системи Smart Parking and Advanced Reversible Charging (SPARC) у м. Київ на основі обґрунтування економічної доцільності (створення нових робочих місць, підвищення ефективності енергомережі), соціально-екологічних вигоди (скорочення заторів, зниження викидів CO₂, зростання кількості електромобілів, зменшення часу пошуку паркомісця). Це дозволило запропонувати поетапний бюджетний план реалізації проєкту за моделлю ДПП та надати комплексну оцінку впливу та перспектив застосування таких систем для забезпечення сталого розвитку міських територій.

6. Наукове і практичне значення результатів дослідження полягає у можливостях їх застосування в науковій, освітній та прикладній площинах. У науково-дослідній сфері результати дисертації можуть бути використані як теоретико-методичне підґрунтя подальшого розвитку концепції сталого розвитку міст та об'єднаних громад, зокрема в управлінському секторі. Запропоновані положення сприяють поглибленню наукового розуміння процесів управління сталого розвитку, зокрема міською мобільністю із врахуванням екологічних, соціальних, економічних та управлінських ефектів при впровадженні принципів сталого розвитку.

У освітньому процесі положення дисертаційної роботи можуть бути використані при викладанні навчальних дисциплін економічного та управлінського профілю, таких як «Сталий розвиток міст», «Корпоративна соціальна відповідальність» або «Економіка міського розвитку», для формування сучасної компетентнісної бази студентів, аспірантів та слухачів програм підвищення кваліфікації.

У практичній діяльності результати дослідження є корисними для вдосконалення процесного управління громадами, розробки сталих стратегій, оптимізації технологічних і логістичних процесів міської мобільності. Практична значущість підтверджується впровадженням окремих положень дисертації у діяльність Коцюбинської селищної ради (довідка від 11 грудня 2024 р. № 715/01.29) та Ірпінської міської ради Київської області (довідка від 19 грудня 2024 р. № 131/2) що засвідчує прикладне значення напрацьованих рішень та рекомендацій для сталого розвитку міст.

7. Повнота опублікованих результатів дисертації.

З 2021-2025 роки основні наукові положення, практичні рекомендації, висновки, пропозиції автора за результатом дослідження, які засвідчують науковність та апробацію і відображаються в наукових працях і додаткових матеріалах опублікованих у 13 наукових працях обсягом 8,7 д.а (7,8 належать особисто автору), а саме 7 статей, опублікованих у наукових виданнях, внесених до переліку наукових фахових видань України, 2 з яких – у співавторстві, 6 тез-доповідей, опублікованих у збірках тез за результатами роботи міжнародних науково-практичних конференцій.

*Статті у наукових виданнях, включених до
переліку наукових фахових видань України:*

1. Браунагель А. В., Анфілов Д. Ю. Соціальне партнерство як елемент сталого розвитку міст. *Економіка та суспільство*, 2022. Вип. 44. URL : <https://economyandsociety.in.ua> HYPERLINK "https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1835"/index.php/journal/article/view/1835.
2. Браунагель А. В., Анфілов Д. Ю. Соціальне підприємництво як сучасний вектор розвитку економіки. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. (38). DOI : <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/1330/1285/>.
3. Анфілов Д. Ю. Сталий розвиток міст: відкрите урядування та інноваційний підхід для платформного урбанізму. *Підприємництво і торгівля*. 2023. Вип. 39. URL : <http://journals-lute.lviv.ua/index.php/pidpr-torgi/article/view/1475>.
4. Анфілов Д. Ю. Сталий розвиток міст та територій: теорія стратегічного розвитку та методика вимірювання. *Соціальна економіка*. 2024. Вип. 67. С. 5–14. DOI : <https://doi.org/10.26565/2524-2547-2024-67-01>
5. Анфілов Д. Ю. Сталий розвиток міст через призму інновацій та соціального підприємництва. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2024. Вип. 330 (3). С. 109–115. DOI : <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-330-15>
6. Анфілов Д. Ю. Міжнародні стандарти ISO для сталого міського розвитку: можливості адаптації та застосування в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2024. Вип. 52. С. 7–16. DOI : <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2024-52-1> HYPERLINK "https://doi.org/10.32782/2413-9971/2024-52-1"
7. Анфілов Д. Ю. Стратегії та перспективи сталого розвитку міст України. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2025. Вип. 1. С. 334–342. DOI : <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-338-50>

**Матеріали конференцій, які засвідчують
апробацію матеріалів дисертації:**

8. Анфілов Д. Ю., Мацелюх Н. П. Проблеми місцевого економічного розвитку громад та шляхи їх вирішення. *Сучасні виклики у розвитку міст та регіонів України* : Всеукраїнська науково-практична конференція, 29 листопада 2022 р. Ірпінь : Державний податковий університет, 2022. С. 30–33. URL : <https://ir.dpu.edu.ua/items/38658edf-4461-48c2-b403-8378e791c500>
9. Анфілов Д. Ю., Мацелюх Н. П. Проблеми забезпечення економічного розвитку деокупованих регіонів. *Синергетичні драйвери розвитку обліку, податкового аудиту та бізнес-аналітики* : II Міжнародна науково-практична інтернет-конференція, 28 квітня 2023 р. / Державний податковий університет. 2023. С. 670–673. URL : <https://drive.google.com/file/d/1Z5D9I6LfAtajVXod80OCnuAFqpfhOP8R/view>
10. Анфілов Д. Ю. Концепція «Нердистанів» як шлях до smart розвитку міст та територій. *Економічні перспективи підприємництва: виклики воєнного часу та повоєнної відбудови* : VII Міжнародна науково-практична конференція,

м. Ірпінь, 31 травня 2024 р. Ірпінь, 2024. С. 292–295. URL : <https://surl.li/qgwhm>
HYPERLINK "<https://surl.li/qgwhmi>"i

11. Анфілов Д. Ю. Забезпечення економічного розвитку міст України: реалії воєнного часу. *Transformation of Fiscal Policy in the Context of Eurointegration* : the 14th International Scientific and Practical Conference, м. Ірпінь, 8 грудня 2023 р. Ірпінь, 2023. С. 328–333. URL : <https://dpu.edu.ua/konkursnyi-bal-rozrakhunokmahistr?view=article> HYPERLINK "<https://dpu.edu.ua/konkursnyi-bal-rozrakhunokmahistr?view=article&id=3738:transform-fp&catid=216>"& HYPERLINK "<https://dpu.edu.ua/konkursnyi-bal-rozrakhunokmahistr?view=article&id=3738:transform-fp&catid=216>"id=3738:transform-fp HYPERLINK "<https://dpu.edu.ua/konkursnyi-bal-rozrakhunokmahistr?view=article&id=3738:transform-fp&catid=216>"& HYPERLINK "<https://dpu.edu.ua/konkursnyi-bal-rozrakhunokmahistr?view=article&id=3738:transform-fp&catid=216>"catid=216

12. Анфілов Д. Ю. Імперативи податкової безпеки та стійкості в умовах воєнного стану та євроінтеграції. *Трансформація фіскальної політики в умовах євроінтеграції* : XV Міжнародна науково-практична конференція, 22 листопада 2024 р. 2024. С. 24–27. URL : <https://omp.dpu.edu.ua/catalog/view/661/1057/8674>

13. Анфілов Д. Ю. Забезпечення сталого розвитку міст України. *Синергетичні драйвери розвитку обліку, податкового аудиту та бізнес-аналітики* : IV Міжнародна науково-практична інтернет-конференція, 14 травня 2025 р. Ірпінь, 2025. URL : <https://dpu.edu.ua/naukovi-zakhody/iii-mizhnarodna-naukovo-praktychna-internet-konferentsiia-synerhetychni-draivery-rozvytku-obliku-podatkovoho-audytu-ta-biznes-analitiky>

8. Характеристика особистості здобувача. Анфілов Дмитро Юрійович народився в м.Київ.

Освіта: 2015-2019 р. - Університет державної фіскальної служби України, спеціальність «Фінанси і кредит» - перший рівень вищої освіти(бакалавр).

2019-2021 р. - Університет державної фіскальної служби України, спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування» - другий рівень вищої освіти(магістр).

З 1 жовтня 2021 року по 1 жовтня 2025 року – аспірант денної форми навчання Державного податкового університету за спеціальністю 051 «Економіка». Володіє двома мовами: українська, англійська – задовільно.

9. Оцінка мови та стилю дисертації.

Дисертація виконана фаховою українською мовою, текстове подання матеріалу відповідає стилю науково-дослідної літератури. Стиль викладення в дисертації матеріалів досліджень, наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечують легкість і доступність їх сприйняття. Дисертація оформлена згідно з вимогами Міністерства освіти і науки України.

10. Загальний висновок.

Дисертація Анфілова Дмитра Юрійовича на тему «Забезпечення сталого розвитку міст України» є завершеною науковою працею, в якій розв'язане конкретне наукове завдання, що полягає в розробці концептуальних,

методичних та прикладних інструментів забезпечення сталого розвитку міст України, зокрема сталої мобільності, екологічної збалансованості, просторової інтеграції та адаптивного управління урбанізованими територіями.

У результаті проведеного дослідження сформульовано низку нових наукових положень і висновків, визначено напрями вдосконалення стратегічного планування міського розвитку, обґрунтовано підходи до синергії екологічних, економічних і соціальних чинників у системі муніципального управління, а також запропоновано індикативну модель оцінки рівня сталості урбаністичних систем з урахуванням європейських орієнтирів та цілей сталого розвитку ООН.

У 7 наукових статтях у фахових виданнях України та у 6 публікаціях у матеріалах науково-практичних конференцій повністю відображені основні наукові результати дисертації. За актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Анфілова Дмитра Юрійовича на тему «Забезпечення сталого розвитку міст України» відповідає спеціальності 051 Економіка, Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами й доповненнями), вимогам наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження вимог до оформлення дисертації від 12.01.2017 р. № 40 та Постанові Кабінету Міністрів України «Про затвердження порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії від 12.01.2022 р. № 44.

З урахуванням, що дисертація Анфілова Дмитра Юрійовича на тему «Забезпечення сталого розвитку міст України» є завершеним науковим дослідженням, а також зважаючи на професійні якості, дисертаційна робота рекомендується для подання до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 051 Економіка.

**Доктор економічних наук,
професор кафедри управління та
бізнес-адміністрування Факультету
податкової справи, обліку та аудиту
безпеки та митної справи Державного
податкового університету**

Людмила СЛЮСАРЕВА